

Arsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1947 — Nr. 4

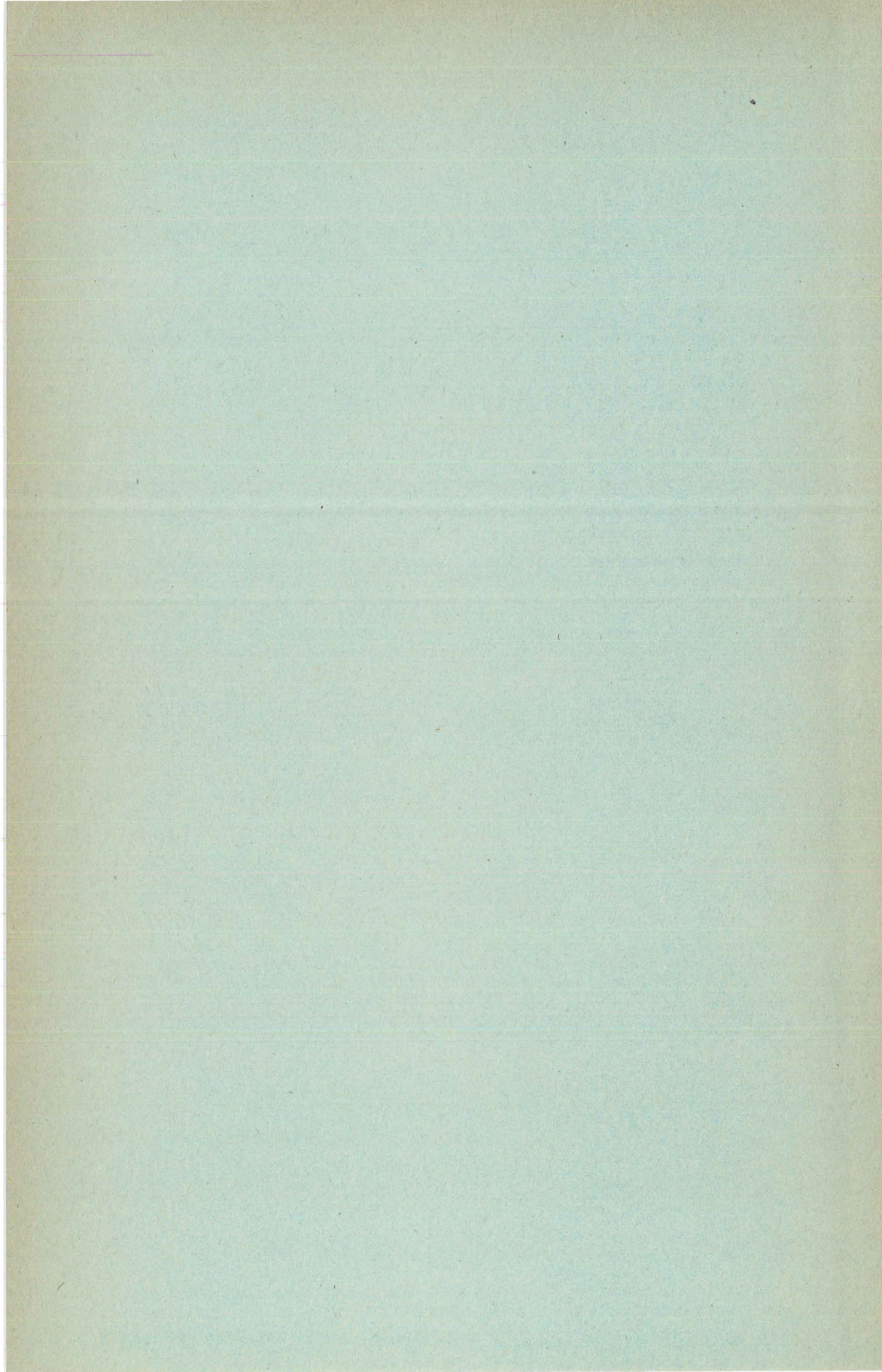
BERETNING

OM SELFANGSTEN, HÅKJERRINGFISKET OG
OVERVINTRINGSEKSPEDISJONENE

I 1947

Utgitt av
Fiskeridirektøren

Bergen 1951
I kommisjon hos Cammermeyers Boghandel, Oslo

Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1947 — Nr. 4

BERETNING

OM SELFANGSTEN, HÅKJERRINGFISKET OG
OVERVINTRINGSEKSPEDISJONENE

I 1947

Utgitt av
Fiskeridirektøren

Bergen 1951
I kommisjon hos Cammermeyers Boghandel, Oslo

Årberetning vedkommende Norges Fiskehav
1947 - Nr. 4

BERETNING

OM SELFANGSTEN, HÅKJERRINGFISKEET OG OVERVINTRINGSEKSPEDISJONENE

I 1947

Utgitt av
Fiskeridirektoraten

SELFANGST

I »Beretning om selfangsten, håkjerringfisket og overvintrings-ekspedisjonene i 1946« (Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier 1946 — Nr. 4) ble det redegjort for hvorledes selfangststatistikken kommer i stand.

Tabellene for 1947 er utarbeidet på samme måte som for tidligere år. Tabell 1 viser således tall for deltakelsen, tabell 2 for fangstmengde og fangstverdi, mens tabell 3 viser antall turer delt etter fangstverdiens størrelse.

Deltakelsen som økte sterkt fra 1945 til 1946 viste ytterligere øking i 1947. I alt deltok således 49 fartøyer i selfangst i 1947 mot 34 i 1946 og 14 i 1945. Men ennå lå deltakelsen vesentlig under det som var normal deltakelse i et førkrigsår. Gjennomsnittlig deltakelse i årene 1936—1940 var 69 fartøyer, og i årene 1931—1935 77 fartøyer. I beretningen om selfangsten i 1946 ble det bemerket at i første rekke var mangel på fartøyer årsaken til at deltakelsen ikke tok seg bedre opp det året, idet en rekke fartøyer gikk tapt under krigen og nybygging av selfangstfartøyer ikke hadde funnet sted på mange år. Dette gjelder stort sett også for 1947. Det var således i det store og hele eldre fartøyer som deltok i fangsten i 1947. Kun tre av fartøylene, m/k »Soløy«, Tromsø, m/k »Draugen«, Ibestad, og m/k »Polstraum«, Herøy, var bygget etter krigen, henholdsvis i 1945, 1945 og 1947. En del av de eldre fartøylene hadde imidlertid skiftet ut dampmaskinen og i stedet satt inn motor. Dessuten hadde et par fartøyer gjennomgått omfattende ombygginger siden sist fartøylene var i fangst.

20 av fartøylene var heimehørende på Sunnmøre, 24 i Troms, og 5 i Finnmark. Fartøyenes samlede tonnasje var 1.923 nettotonn, samlet besetning 679 mann.

4 fartøyer gjorde 3 turer hver til fangstfeltene i 1947, 30 fartøyer gjorde 2 turer hver, mens 15 fartøyer utførte 1 tur hver. I alt ble det utført 86 fangstturer.

Motorfartøylene var representert i omtrent samme forhold som i 1946. 37 fartøyer, eller 76 pst., var således utstyrt med motor, i 1946

Tabell 1. Deltakelsen. Antall fartøyer, lasteevne og besetning da sesongen begynte, delt etter fartøyenes heimsted 1947.

Heimsted	Hele flåten			Herav dampfart.			Herav motorfart.		
	Antall fartøyer	Lasteevne Nettotonn	Besetning Antall mann	Antall fartøyer	Nettotonn	Antall mann	Antall fartøyer	Nettotonn	Antall mann
Ålesund	2	102	31	1	55	14	1	47	17
Sande	1	26	14	—	—	—	1	26	14
Herøy S.	2	86	29	—	—	—	2	86	29
Hareid	8	504	137	4	235	63	4	269	74
Vartdal	5	349	91	4	296	74	1	53	17
Borgund	1	75	15	1	75	15	—	—	—
Haram	1	23	14	—	—	—	1	23	14
Møre og Romsdal i alt	20	1165	331	10	661	166	10	504	165
Tromsø	12	286	131	—	—	—	12	286	131
Bjarkøy	1	13	9	—	—	—	1	13	9
Ibestad	1	19	11	—	—	—	1	19	11
Gratangen	2	53	32	—	—	—	2	53	32
Balsfjord	1	52	18	—	—	—	1	52	18
Tromsøysund	7	150	81	—	—	—	7	150	81
Troms i alt	24	573	282	—	—	—	24	573	282
Hammerfest	4	174	60	2	113	31	2	61	29
Vardø herred	1	11	6	—	—	—	1	11	6
Finnmark i alt ..	5	185	66	2	113	31	3	72	35
Sum 1947	49	1923	679	12	774	197	37	1149	482
Sum 1946	34	1130	421	7	383	112	27	747	309
» 1945	14	564	177	7	396	106	7	168	71
» 1940	42	2056	656	15	939	256	27	1117	400
» 1939	64	2976	1016	21	1420	365	43	1556	651
» 1938	80	3895	1229	29	2497	550	51	1398	679
» 1937	82	3905	1206	28	2401	522	54	1504	684
» 1936	78	3481	1205	29	1993	518	49	1488	687
Årlig gj.snitt:									
1945—47	32	1206	426	9	518	139	23	688	287
1936—40	69	3263	1062	24	1850	442	45	1413	620
1931—35	77	3707	1179	32	2210	554	45	1497	625
1926—30	110	5044	1479	43	2826	677	67	2218	802

var prosentsetsatsen 79. Samtlige deltakende fartøyer fra Troms var motorfartøyer. Av fangstfartøyene som hørte heime på Sunnmøre hadde halvparten dampmaskin. 3 av de 5 fartøyene fra Finnmark var motorfartøyer.

For mer spesifiserte oppgaver over deltakelsen vises til tabell 1.

Fangsten foregikk i Vesterisen (31 turer), Grønlandsstredet (20 turer), Østerisen med Nordisen (34 turer), og ved Newfoundland (1 tur). Det var anmeldt 14 fartøyer på tilsammen 539 nettotonn til deltakelse i Kvitsjøen. Det lyktes heller ikke i 1947 å få leidebrev fra Sovjet-Samveldet på fangst på dette felt, angivelig på grunn av minefare.

Mengder og verdier (tabell 2). Fangstmengden ble i 1947 nesten dobbelt så stor som i det foregående år, idet det ble fanget i alt 130.736 dyr, mot 68.268 i 1946. Ser en fangstmengden i 1947 i relasjon til tallet på fartøyer og til fangstmengden i 1930-årene, må årets resultat betegnes som meget bra. Årlig gjennomsnittsfangst i 1936—1940 var således 121.124 dyr, og i 1931—1935 182.788 dyr, men i 1930-årene var deltakelsen i selfangst meget større enn i 1947.

Av *grønlandssel* ble det i 1947 fanget 73.067, hvorav 46.685 ungdyr (hårfaste kvitunger, andre årsunger samt gråsel), eller 64 pst. I 1946 utgjorde fangsten av grønlandssel 34.630 dyr, hvorav 85 pst. ungdyr. Prosentdelen ungdyr var mindre i 1947 enn i et gjennomsnittsår.

Av *klappmyss* ble det fanget 54.855 dyr, mot 30.295 dyr året før. Av fangsten i 1947 var 32.148 stykker eller 59 pst. unge dyr (blårygg, blågris, gris og overgangsdyr). I 1946 var 50 pst. av klappmyssfangsten unge dyr.

Mens fangsten av grønlandssel og klappmyss ble om lag fordoblet fra året før, viste fangsten av storkobbe, hvalross, snadd og isbjørn noe dårligere resultat enn i 1946. Av *storkobbe* ble fanget 2.340 dyr (1946: 2.549), av *hvalross* 6 (1946: 90), av *snadd* 274 (1946: 333), og av *isbjørn* 194 (1946: 371). 28 isbjørn var levende (1946: 55), 166 døde (1946: 316).

*Spekk*produksjonen utgjorde 2.810 tonn, mot 1.489 tonn i 1946. Resultatet må betegnes som bra.

Den samlede innklaringsverdi var kr. 9.728.000. Legger en til verdien av selfangernes håkjerringfiske med kr. 1.409.000, finner en at selfangernes samlede bruttoutbytte ble kr. 11.137.000 i 1947. Det foregående år utgjorde verdien av selfangstproduktene kr. 3.065.000 og verdien av håkjerringtranen kr. 120.000, slik at bruttoutbyttet i alt ble kr. 3.185.000.

Tabell 3 viser antall turer delt etter fangstverdiens størrelse.

Om det økonomiske resultat av selfangsten i 1947 uttaler Aalesunds Rederiforenings Sælfangergruppe: »Prisene på produktene var gode, spesielt for pelsskinn og spekk, så de aller fleste fartøyer har godt ut-

Tabell 2. Fangstmengde og fangstverdi

	Antall turer	Grønlandssæl			Klappmyss		
		I alt	Herav		I alt	Herav	
			Unge ¹ dyr	Voksne dyr		Unge ¹ dyr	Voksne dyr
<i>Innklareringssted:</i>		stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	stk.
Ålesund	35	32 027	23 730	8 297	30 927	15 716	15 211
Tromsø	51	41 040	22 955	18 085	23 928	16 432	7 496
<i>Heimsted:</i>							
Møre og Romsdal	35	32 027	23 730	8 297	30 927	15 716	15 211
Troms	43	34 572	19 991	14 581	17 219	11 453	5 766
Finnmark	8	6 468	2 964	3 504	6 709	4 979	1 730
I alt 1947	86	73 067	46 685	26 382	54 855	32 148	22 707
1946	56	34 630	29 548	5 082	30 295	15 293	15 002
1945	14	—	—	—	3 275	500	2 775
1940	32	37 460	33 300	4 160	12 069	10 115	1 954
1939	81	88 138	76 255	11 883	40 485	18 919	21 566
1938	115	100 831	91 382	9 449	28 227	18 887	9 340
1937	123	66 385	55 603	10 782	62 373	36 641	25 732
1936	109	71 082	62 220	8 862	76 017	37 345	38 672
Årlig gj.snitt 1945—47	52	35 899	25 411	10 488	29 475	15 980	13 495
— 1936—40	92	72 779	63 752	9 027	43 834	24 381	19 453
— 1931—35	117	129 520	101 365	28 154	50 146	28 216	21 930
— 1926—30	4	207 046	139 833	67 213	51 458	4	4

¹ Hårfaste kvitinger, andre årsunger samt gråsel.

² Blårygg, blågris, gris og overgangsdyr.

etter innklaringssted og heimsted 1947.

Storkobbe	Hvalross	Snadd	Isbjørn			Samlet antall av disse dyr	Samlet spekk- produksjon	Verdi av alle fangst- produkter	Verdi av sel- fangeres hå- kjerringfiske	Selfangeres samlete bruttoutbytte
			I alt	Herav						
				Levende	Døde					
stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	tonn	1000kr.	1000kr.	1000kr.	
1	—	—	8	4	4	62 963	1 360	4 665	1 409	6 074
2 339	6	274	186	24	162	67 773	1 450	5 063	—	5 063
1	—	—	8	4	4	62 963	1 360	4 665	1 409	6 074
2 235	6	274	172	24	148	54 478	1 161	3 986	—	3 986
104	—	—	14	—	14	13 295	289	1 077	—	1 077
2 340	6	274	194	28	166	130 736 ³	2 810	9 728	1 409	11 137
2 549	90	333	371	55	316	68 268	1 489	3 065	120	3 185
180	1	51	195	—	195	3 702	137	195	449	644
604	2	281	15	—	15	50 431	683	1 075	—	1 075
1 447	234	314	108	6	102	130 726	2 591	1 560	175	1 735
3 956	16	604	138	19	119	133 772	2 539	1 735	76	1 811
6 780	78	1 132	386	42	344	137 134	2 920	2 649	260	2 909
5 222	26	991	224	26	198	153 562	3 123	2 095	183	2 278
1 690	32	219	253	28	225	67 568	1 479	4 329	659	4 988
3 602	71	664	174	19	155	121 124	2 371	1 823	139	1 962
2 535	223	238	126	9	117	182 788	3 265	1 983	4	1 983
2 609	428	4	322	4	4	261 864	5 485	3 282	4	3 282

³ Dessuten har noen mindre fangstskuter brakt med seg heim 45 kvitfisk. Verdien av disse er tatt med i den oppførte verdi av fangstprodukter.

⁴ Ikke særskilt oppgitt.

Tabell 3. Antall turer delt etter fangstverdiens størrelse 1947.

Innklarert	Antall turer i alt	Herav med innklaringsverdi (i 1000 kroner) pr. fangsttur på:											
		Inntil 10	10-25	25-50	50-75	75-100	100-125	125-150	150-175	175-200	200-250	250-300	over 300
Møre og Romsdal	35	—	1	7	1	7	5	2	2	3	6	—	1
Troms	51	4	7	10	5	3	6	3	3	3	2	4	1
I alt 1947.....	86	4	8	17	6	10	11	5	5	6	8	4	2
— 1946.....	56	11	3	11	16	10	3	2	—	—	—	—	—
— 1945.....	14	8	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— 1940.....	32	8	5	11	6	1	1	—	—	—	—	—	—
— 1939.....	81	13	44	19	5	—	—	—	—	—	—	—	—
— 1938.....	115	55	41	15	2	2	—	—	—	—	—	—	—

bytte. — Utrustningsutgiftene er imidlertid betydelig høyere enn i fjor, og reparasjonsutgiftene og vedlikehold er meget dyrere, og da de fleste skip trenger til større reparasjoner og moderniseringer, så vil nok det meste av utbyttet gå med hertil. Men takket være gunstige vær- og isforhold på vårturen samt forholdsvis gode priser, som bidro til et jevnt godt utbytte, så vil nok de fleste rederier være i stand til å forbedre sine skip. Dette kommer vel med, så nedslitt som flåten var.»

Newfoundlandfeltet. Som i 1946 var m/k »Polarbjørn« eneste norske fartøy som deltok på dette felt. Det opplyses at overseilingen var fin, men da det var ekstraordinært lite is på feltet, måtte fartøyet langt nord for å finne sel. Storparten av fangsten ble tatt nord for Hamilton Inlet på om lag 55° nordlig bredde. På hele fangstturen ble brukt 83 dager, og fangstutbyttet var tilfredsstillende.

Vesterisen (Jan Mayen-feltet). I Vesterisen deltok 28 fartøyer som gjorde 31 turer. 15 fartøyer hørte heime på Sunnmøre, 9 i Troms, og 4 i Finnmark. Det første fartøyet gikk fra Norge (Tromsø) den 11. mars. På hele fangstturen, medregnet overreisene og opphold i isen, ble gjennomsnittlig brukt 37 dager.

Om fangstforhold m. v. i Vesterisen uttaler Aalesunds Rederiforenings Sælfangergruppe at »selfangerne var begunstiget av bra vær- og isforhold, og fangstene var tilfredsstillende. Det var dog ikke noe fartøy som gjorde ekstra storfangst. En har inntrykk av at selbestanden er mindre enn ventet etter 5 års fredning under krigen. De 15 fartøyer fra Sunnmøre hadde fangster fra 1.000 til 3.600 dyr hver, tilsammen om lag 40.000 dyr, herav 15.500 bluebacks.»

Det samlede fangstutbytte i Vesterisen ble 36.173 grønlandssel (herav 16.923 hårfaste kvitinger), 37.573 klappmyss (herav 25.939 vårfødte unger), 1 død isbjørn og 1.248 tonn spekk. Innklaringsverdien utgjorde i alt kr. 5.845.908.

Grønlandsstredet. 20 fartøyer som gjorde én tur hver deltok i fangsten. 17 fartøyer hørte heime på Sunnmøre, de andre 3 i Troms. Det ble gjennomsnittlig brukt 80 dager på hver tur.

Om fangstforhold m. v. uttaler Aalesunds Rederiforenings Sælfangergruppe: »På dette felt var værforholdene ugunstige i første fangstperiode av sesongen. Det bedret seg noe senere, men isforholdene var noe vanskelige, utbyttet av klappmyss ble under middels, men ved kombinasjon med håkjerringfiske ble turen likevel regningsssvarende.»

Fra Grønlandsstredet ble brakt heim 270 grønlandssel (gammelsel), 16.080 klappmyss (herav 1.100 vårfødte unger), 2 storkobber, 4 levende og 5 døde isbjørn, samt 728 tonn spekk. Samlet innklarings-

verdi var kr. 1.565.313. Hertil kommer verdien av selfangernes håkjerringfiske (467 tonn tran) med kr. 1.408.600.

Østerisen med Nordisen. 23 fartøyer deltok på dette felt, 20 fra Troms og 3 fra Finnmark. Disse 23 fartøyer utførte i alt 34 turer. Fartøyene var borte i gjennomsnittlig 45 dager pr. tur.

Det samlede fangstutbytte i Østerisen med Nordisen var 27.543 grønlandssel, 1.202 klappmyss, 2.338 storkobber, 6 hvalross, 24 levende og 160 døde isbjørn, 274 snadd og 674 tonn spekk. Dessuten brakte noen mindre fangstskuter med seg heim 45 kvitfisk. Samlet fangstverdi for alle produkter var kr. 1.816.639.

Forlis. Ingen selfangstfartøyer forliste i 1947.

Prisene. Det er blitt oppgitt følgende priser på fangstprodukter i 1947:

<i>Pelsskinn:</i>	
Whitecoat (hårfaste kvitunger)	kr. 60—75 pr. stk.
Whitecoat (nesten hårfaste)	» 35—40 » »
Blueback (klappmyssunger, »blågris«	» 70—90 » »
<i>Garveskinn:</i>	
Voksen grønlandssel (gammelsel, sadlers), hårfaste	» 20—25 » »
Ikke hårfaste sadlers, bluebackgarvere, samt gråsel	» 8—12 » »
Hårfaste klappmyss	» 20—30 » »
Ikke hårfaste klappmyss	» 10 » »
Lurv	» 12 » »
Storkobbe	kr. 1,75—2,25 pr. kg
Hvalross	» 1,75—4,00 » »
Spekk	» 1,80—2,10 » »

HÅKJERRINGFISKE

Håkjerringfiske i arktiske farvann ble i 1947 drevet både av selfangere og av spesielle håkjerringfiskere. Fangsten foregikk i Grønlandsstredet og i Nordisen.

16 fartøyer drev kombinert selfangst og håkjerringfiske i Grønlandsstredet. Resultatet ble 467 tonn tran til en samlet verdi av kr. 1.409.000. Aalesunds Rederiforenings Sælfangergruppe opplyser at »fangstfolkene var skuffet over håkjerringfisket på dette felt. Det ser ut som om bestanden her er minket, og man må nok se seg om etter nye felter.«

10 fartøyer drev utelukkende håkjerringfiske. Disse 10 fartøyer gjorde i alt 18 turer. Fangstmengden ble 377 tonn tran og 7 tonn fersk håkjerringlever til en samlet innklaringsverdi av kr. 1.201.000.

Det samlede resultat¹ av håkjerringfisket i arktiske farvann ble dermed 844 tonn tran og 7 tonn lever til en samlet verdi av kr. 2.610.000. I 1946 var fangstutbyttet 133 tonn tran til en verdi av kr. 158.000; fangsten ble i 1946 drevet av 7 fartøyer.

OVERVINTRING

I 1947 ble det innklarert fangstprodukter fra 9 overvintringsekspedisjoner, hvorav 8 fra Svalbard og 1 fra Jan Mayen. I alt hadde disse overvintringsekspedisjonene med seg heim 338 kvitrev, 12 blårev, 280 isbjørn (herav 3 levende), 103 storkobbe, 430 snadd, 64 hvalross, 1 klappmyss, 8 kvitfisk, 104 kg dun og 19.400 kg spekk. Innklaringsverdien utgjorde i alt kr. 103.530, herav kr. 102.230 av produkter fra Svalbard. I 1946 ble det ikke innklarert fangstprodukter fra overvintringsekspedisjoner.

SOMMEREKSPEDISJONER

6 ekspedisjoner som hadde vært på sommerfangst på Svalbard eller på Grønland innklarerte fangstprodukter i 1947. Fangstresultatet var: 4 døde og 2 levende isbjørn, 30 storkobber, 61 snadd, 1 klappmyss, 2 grønlandssel, 5 tønner saltet laks og 1.100 kg spekk. Samlet fangstverdi var kr. 7.050.

1 ekspedisjon med 1 levende isbjørn og 5 tønner laks kom fra Grønland, de andre 5 ekspedisjonene hadde fanget på Svalbard.

¹ Tallene kan ikke sammenliknes med oppgavene i «Norges Fiskerier», som også omfatter litt håkjerringfiske på norskekysten.

